

РЕКОМЕНДАЦІЇ

для музикантів
щодо захисту ІР прав

2025

ПЕРЕДМОВА

Ці рекомендації розроблено командою Центру спостереження з питань порушень прав інтелектуальної власності державної організації «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій» з метою підвищення правової обізнаності серед українських музикантів, авторів пісень, продюсерів та інших учасників музичної індустрії.

НАВІЩО?

У цифрову епоху музика швидко поширюється, трансформується й використовується у найрізноманітніших форматах. У таких умовах захист інтелектуальної власності стає не лише питанням творчої гідності, а й економічної безпеки та довгострокової кар'єри. Цей матеріал покликаний допомогти митцям краще орієнтуватися в системі авторських і суміжних прав, навчитися запобігати порушенням і своєчасно реагувати на них.

ДЛЯ КОГО?

Ці рекомендації будуть корисними як для музикантів-початківців, так і для досвідчених авторів та виконавців, які хочуть не лише створювати музику, а й ефективно захищати свої права, контролювати дистрибуцію та отримувати справедливий винагороду за використання творчості.

ЗАХИСТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

– це не лише юридична формальність, а ключовий елемент професійного розвитку музиканта. Сподіваємось, ці поради допоможуть вам орієнтуватися в сучасному правовому середовищі та зробити музику джерелом сталого і справедливого доходу.

**ДІЗНАВАЙТЕСЬ
БІЛЬШЕ**

Ставте запитання
та діліться досвідом

1 ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ ПРАВ

ЧОМУ ЦЕ ВАЖЛИВО

Авторське право виникає з моменту створення твору, однак офіційна реєстрація значно посилює позиції автора у судових і позасудових спорах, оскільки є належним та загальновизнаним доказом авторства.

Права на торговельну марку дозволить забороняти використання вашого імені як артиста чи логотипу без згоди, захистити бренд від крадіжки, легально монетизувати його через мерч, колаборації чи ліцензування, а також посилити позиції у перемовинах із партнерами та інвесторами.

ЩО ВАРТО РЕЄСТРУВАТИ:

АВТОРСЬКЕ ПРАВО:

- музичні твори (з текстом і без тексту, мелодію, аранжування)
- текст пісні (лірику)
- обкладинки альбомів або синглів
- звукозаписи фонограм
- збірки музичних творів (альбоми).

ТОРГОВЕЛЬНУ МАРКУ:

- сценічне ім'я
- назва гурту, лейблу чи пісні
- логотип

Для захисту своїх авторських прав важливо мати чіткі докази дати створення та процесу створення твору, тому зберігайте: ноти, робочі файли, демозаписи, скріншоти дати створення у хмарі.

2 ДОГОВІРНЕ ОФОРМЛЕННЯ ВІДНОСИН

ЧОМУ ЦЕ ВАЖЛИВО

Усні домовленості про співпрацю часто стають причиною непорозумінь і юридичних спорів. Письмовий договір — це ключовий інструмент для захисту ваших прав та інтересів, а також для юридично чіткої фіксації усіх істотних умов співпраці.

ОБОВ'ЯЗКОВО УКЛАДАЙТЕ ДОГОВОРИ:

- зі співавторами – для визначення часток авторства та розподілу роялті;
- з лейблами або агентами – щодо умов ліцензування, використання та розповсюдження твору;
- з продюсерами, звукорежисерами, виконавцями – для визначення прав на створення, використання та комерціалізацію фонограм.

Перед підписанням договору уважно ознайомтеся з усіма його умовами, зокрема щодо терміну дії, території застосування, розміру та порядку виплат, прав на переробку або передачу твору третім особам, а також умов дострокового розірвання договору, і за потреби звертайтеся за консультацією до юриста у сфері інтелектуальної власності, щоб убезпечити себе від можливих ризиків у майбутньому.

3 СПІВПРАЦЯ З ОРГАНІЗАЦІЯМИ КОЛЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ (ОКУ)

ЧОМУ ЦЕ ВАЖЛИВО

ОКУ допомагають авторам і виконавцям отримувати винагороду (роялті) за використання їхніх творів у публічному просторі – на радіо, телебаченні, в інтернеті, закладах громадського харчування, торговельних центрах тощо. Також вони можуть представляти ваші інтереси у разі порушень.

ЩО ВАРТО ЗРОБИТИ

- укладіть договір з ОКУ, яка управляє відповідними правами (перелік зареєстрованих ОКУ ви можете знайти в [Реєстрі організацій колективного управління](#) на сайті Єдиного державного вебпорталу відкритих даних);
- подайте перелік творів, які ви хочете передати в управління;
- отримуйте роялті за використання творів, зокрема за публічне виконання в ресторанах, торговельно-розважальних центрах, за радіо- й телеротацію, за інтернет-стримінг (залежно від умов договору з ОКУ), а також за копіювання та ретрансляцію в окремих випадках.

Важливо: Кожна ОКУ може мати власні умови розподілу роялті та звітності. Регулярно перевіряйте, чи включені ваші твори до каталогу, і слідкуйте за надходженнями роялті.

4 ЦИФРОВИЙ ЗАХИСТ КОНТЕНТУ

ЧОМУ ЦЕ ВАЖЛИВО

У цифрову епоху витік або піратське копіювання музики може статися миттєво. Захист цифрового контенту – це спосіб зберегти контроль над своїми творами та забезпечити стабільний дохід.

ЩО ВАРТО ЗРОБИТИ

- вказуйте своє авторство у метаданих файлів (ID3-теги для mp3, інформація про автора у wav та інших форматах). Це допомагає ідентифікувати твір при його поширенні;
- використовуйте цифрові водяні знаки (digital watermarks) або технології fingerprinting, які дозволяють автоматично ідентифікувати ваші треки навіть при несанкціонованому використанні. На рівні ЄС і у провідних посібниках із захисту контенту ці технології вважаються стандартом. Зокрема, у посібнику [Anti-Counterfeiting Technology Guide](#), підготовленому Європейською обсерваторією з питань порушення прав інтелектуальної власності (EUIPO), детально розглядаються методи цифрового маркування творів і системи автоматичного розпізнавання контенту;
- публікуйте музику через авторитетні платформи, які підтримують захист авторських прав і забезпечують моніторинг використання.

Пропонуємо онлайн-інструменти для захисту прав інтелектуальної власності в цифровому середовищі:

- **WIPO ALERT**: звернення правовласника до IP Офісу про неодноразове чи систематичне порушення авторського права та/або суміжних прав з метою внесення вебсайту до бази WIPO ALERT.
- **Повідомлення про контент у Google**: запит на видалення вмісту, що порушує права ІВ, із сервісів Google.
- **Скарга у соціальних мережах**: запит на видалення вмісту, що порушує права ІВ, у соціальних мережах.

Важливо: Періодично моніторте використання своїх творів за допомогою сервісів, які автоматично відстежують порушення і допомагають отримувати роялті.

5 КОНТРОЛЬ СТІМІНГУ ТА МОНЕТИЗАЦІЯ

ЧОМУ ЦЕ ВАЖЛИВО

Платформи на кшталт Spotify, Apple Music та YouTube – основні канали дистрибуції, але й основні джерела порушень авторських прав. Важливо не лише публікувати музику, а й контролювати її використання та отримувати справедливую винагороду.

ЩО ВАРТО ЗРОБИТИ

- використовуйте перевірені сервіси дистрибуції, які не лише розміщують ваші треки на стрімінгових сервісах, а й забезпечують аналітику, контроль монетизації та збір роялті. Звертайте увагу на умови: частка роялті, прозорість виплат, можливість керувати правами;
- зареєструйтесь у сервісах, які займаються збором винагороди за цифрове публічне виконання, зокрема через інтернет-радіо, цифрові кабельні канали тощо. Деякі з них мають міжнародні угоди з українськими організаціями та дозволяють отримувати виплати з-за кордону;
- скористайтесь інструментами розпізнавання контенту, які дозволяють виявляти ваше авторське аудіо у відео інших користувачів та автоматично монетизувати таке використання. Зазвичай доступ до таких систем надається через партнерів або дистриб'юторів.

Порада: Перед публікацією музики уважно визначте, на яких умовах дозволяєте її використання: наприклад, чи допускається використання у відео користувачів (UGC), чи виключно за ліцензійною угодою. Це впливає на контроль над творчістю та потенційні доходи.

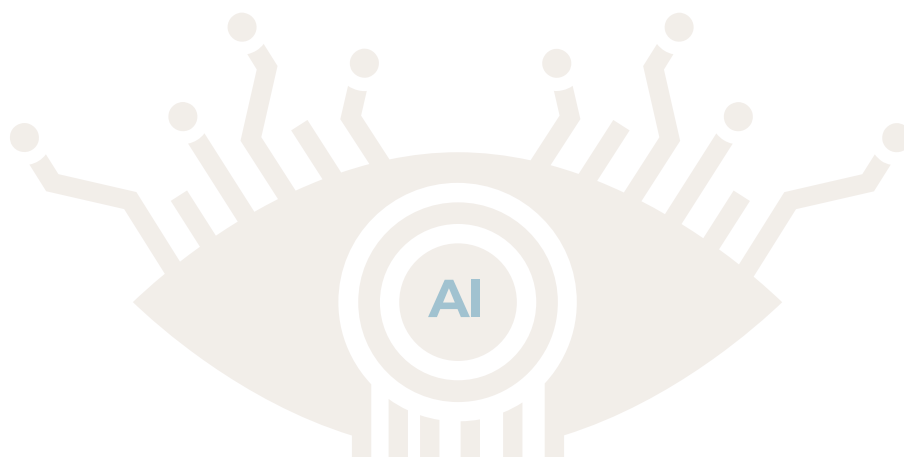
6 ЗАХИСТ ВІД НЕСАНКЦІОНОВАНОГО ВИКОРИСТАННЯ ШІ

ЧОМУ ЦЕ ВАЖЛИВО

Штучний інтелект може аналізувати, відтворювати або наслідувати музику та вокал без згоди автора. Ваші треки можуть бути використані як навчальні дані для генеративних моделей без вашого відома, а ваш голос — для створення deepfake-виконань. Це створює серйозні ризики для авторських і суміжних прав, а також репутації.

ЩО ВАРТО ЗРОБИТИ

- у випадках, коли це дозволяється чинним законодавством або політикою платформи, рекомендується заявляти про заборону використання ваших творів для навчання ШІ. Зокрема, деякі сервіси (YouTube, Adobe Firefly) надають можливість авторам встановлювати такі обмеження щодо свого контенту;
- фіксуйте у договорах прямі заборони на тренування ШІ-моделей на основі вашого вокалу, інструментального виконання чи фонограм. Зокрема не дозволяйте використання треків для машинного аналізу або генерації схожого контенту;
- перевіряйте умови використання платформ, таких як TikTok, Meta AI Music Generator або інші сервіси, що застосовують генеративні технології. Вимагайте прозорості у тому, як ваша музика використовується і чи підлягає вона аналізу ШІ;
- уникайте публікації творів на open-source платформах чи під відкритими ліцензіями (наприклад, Creative Commons без обмежень), якщо не плануєте дозволяти вільне використання вашої музики. Це може включати дозвіл на комерційне використання, ремікси або навіть використання для тренування ШІ.

ДОСУДОВИЙ ТА СУДОВИЙ ЗАХИСТ ПРАВ

Win

ЧОМУ ЦЕ ВАЖЛИВО

Якщо ваші права порушено, не зволікайте. Своєчасна реакція може не лише зупинити порушення, а й запобігти подальшим збиткам. У багатьох випадках проблему можна вирішити без суду, за умови чіткої стратегії.

Win

ЩО ВАРТО ЗРОБИТИ

- зберіжіть всі докази порушення, зокрема скриншоти сайтів, стримів і сторінок у соцмережах, посилання на нелегальний контент, копії трансляцій, а також висновки експертів, які підтверджують схожість творів, плагіат або завдану шкоду репутації;
- зверніться до порушника з письмовою вимогою (претензією) усунути порушення (наприклад, припинити незаконне використання твору, видалити контент) і виплатити компенсацію за збитки або упущену вигоду;
- якщо порушник не реагує на претензію, ви маєте право звернутися до суду для захисту своїх прав. У судовому порядку можна вимагати компенсацію за порушення прав інтелектуальної власності, заборону на подальше незаконне використання твору, спростування недостовірної інформації, а також стягнення моральної та матеріальної шкоди тощо. Судовий захист може стати не лише способом припинити порушення, а й важливим сигналом для індустрії щодо серйозності ваших намірів.

Порада: Перед зверненням до суду рекомендуємо як альтернативу використовувати механізми досудового врегулювання спору, зокрема медіацію. Це дозволяє досягти рішення без витрат на адвокатів і тривалих судових процесів, також допомагає зберегти партнерські або професійні стосунки і на практиці часто є ефективним способом врегулювати конфлікт швидко та конфіденційно.

Врегулювання спорів також може здійснюватися за допомогою [Центру медіації та посередництва](#) при ІР Офісі, який забезпечує організацію процесів медіації у сфері інтелектуальної власності.

КОРИСНІ РЕСУРСИ

Якщо ви хочете глибше розібратися в авторському праві, цифровому захисті, колективному управлінні або технологіях протидії піратству – радимо ознайомитися з добіркою перевірених і доступних матеріалів. Ці ресурси допоможуть вам не лише зрозуміти основи, а й застосовувати їх на практиці – під час створення, поширення чи захисту власної музики.

Гайд IP Академії УКРНОІВІ “Інтелектуальна власність та музика. Відчуй ритм інтелектуальної власності”

- Цей гайд створено спеціально для музикантів-початківців та студентів музичних шкіл. У ньому пояснюється, які бувають права в музиці (авторські, суміжні), хто такий правовласник, як оформлювати договори та співпрацювати з лейблами й ОКУ. Простими словами розкриваються складні юридичні терміни — з прикладами, QR-кодами на відео та чеклістами. Ідеально для першого знайомства з ІВ.

IP Гайд для бізнесу “Законне використання музики”

- Цей гайд створений для бізнесу, але буде не менш корисним і для музикантів. У ньому пояснюється, як музика може законно використовуватись у ресторанах, салонах, маркетингу, рекламі тощо. Для музикантів це можливість зрозуміти, де саме можуть (або мають) використовувати їхню музику, за що мають платити, і як виявити незаконне використання. Також є приклади ліцензій та поради щодо звернення до ОКУ.

IP in music - IP офіс

- Це спеціальний розділ на сайті Українського IP офісу, присвячений темі музики та авторських прав. Тут зібрані ключові поняття, відео, гайди, статистика та відповіді на часті запитання. Ресурс підходить для музикантів, які хочуть швидко розібратися в основах ІВ у музиці: від авторського права до цифрового захисту та дій у разі порушень.

Anti-Counterfeiting Technology Guide (EUIPO)

- Гайд Європейського відомства з ІВ (EUIPO) — це огляд сучасних технологій боротьби з піратством і контрафактом. Музикантам він корисний тим, що демонструє, як за допомогою watermarking, fingerprinting, blockchain та AI можна відстежувати використання музики, захищати цифрові файли, доводити авторство й навіть автоматизувати моніторинг порушень у мережі.

SMU Libraries: Music Licensing Research Guide

- Академічний ресурс, що охоплює основи ліцензування музики. Для українських музикантів це чудова можливість зрозуміти міжнародну практику та готуватися до виходу на іноземні ринки.

ПАМ'ЯТАЙТЕ

Ваші творчі результати є об'єктами інтелектуальної власності та економічним активом.

Системний правовий супровід і контроль за дотриманням ваших прав є такою ж невід'ємною складовою професійної діяльності, як і оновлення технічного або творчого інструментарію.

**ANTI-PIRACY:
MUSIC**

НАЦІОНАЛЬНА КАМПАНІЯ ПО БОРОТЬБІ З
ПІРАТСТВОМ ТА КОНТРАФАКТОМ В ІР СФЕРІ